

VERTROUWELIJK

ACTIES VOOR VREDE EN ONTWAPENING

S a m e n v a t t i n g

Acties voor vrede en ontwapening worden zowel door communisten als door pacifisten ondernomen. De communistische jongeren, onder de indruk van het succes der Britse "Aldermaston-demonstraties", zullen met Pinksteren een demonstratieve fietstocht maken van Volkel naar Amsterdam, i.v.m. de opslag van atoomwapens in Nederland. De CPN poogt, samen met de Nederlandse Vredesraad en het communistische "Centrum voor eenheid en klassenstrijd in de vakbeweging", het NVV in de strijd voor de vrede te betrekken. Zij stelt zich daarbij de Britse TUC ten voorbeeld.

Van pacifistische zijde werd op 1 januari jl. een demonstratieve vredesmars door Amsterdam ondernomen. Met Pasen zal, onder leiding van een speciaal daartoe gevormd "Comité 1961 voor de vrede" een protestmars tegen de aanwezigheid van atoomwapens in Nederland worden gehouden van Amersfoort naar Amsterdam.

Twee internationale initiatieven kunnen voorts worden gemeld. Het zijn de "Intercontinentale Mars" van het Amerikaanse "Committee for Non-Violent Action" en de "Europa-mars voor ontwapening" van de "Citizens of the World Movement" te Stockholm. De routes van beide marsen leiden door een aantal Europese landen. Van de tweede is reeds bekend, dat zij, indien toestemming wordt verkregen, in september 1961 door Nederland zal komen.

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

I. COMMUNISTISCHE ACTIES VOOR VREDE EN ONTWAPENING

A. Protesttochten van communistische jongeren.

Aanleiding

Eind 1957 werd in Groot-Brittannië het initiatief genomen tot de oprichting van de pacifistische anti-atoombom-organisatie "The Campaign for Nuclear Disarmament" (CND). Voorzitter werd de Kanunnik COLLINS. De organisatie stelt zich in hoofdzaak ten doel met "democratische overredingsmethoden" te protesteren tegen het gebruik van kernwapens, alsmede tegen de vestiging van Amerikaanse bases op Brits grondgebied. In dat kader organiseert de CND, sinds 1959, jaarlijks met Pasen een protest-mars vanaf het bij Aldermaston gelegen atoomcentrum naar Londen. Deze zgn. Aldermaston-marsen kunnen gerekend worden tot één der grootste successen dezer organisatie.

Ook het vorig jaar werd rond Pasen een Aldermaston-mars gehouden. Van Nederlandse zijde werd hieraan o.m. deelgenomen door G.A. de BOCK, landelijk-voorzitter van de Stichting Anti-Atoombom-Actie (AAA); Sara BOERLAGE, secretaresse voor Nederland van de Werkgroep Anti-militaristische Studenten (WAS), alsmede enige afgevaardigden van de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Pericles" en het communistische Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (ANJV). Het ANJV had de hoofdbestuurder Jacobus C. DUPPEN naar Engeland gezonden, om eens te zien hoe men daar te werk ging en omdat hij reeds de leiding had gehad van de "Jeugd Vredesmanifestatie", die onder auspiciën van het ANJV in januari 1960 in Amsterdam had plaatsgevonden.

Een deel van de Nederlandse deelnemers had in Engeland ook een door pacifisten georganiseerde Internationale Studenten- en Jeugdconferentie bijgewoond, die van 10 tot 14 april 1960 in de Britse hoofdstad was gehouden met het doel de mogelijkheden van de ontwapening te bestuderen. De conferentie was belegd door de "National Youth Campaign for Nuclear Disarmament", de Werkgroep van Anti-militaristische Studenten in Nederland en de Duitse centrale van Studenten-commissies tegen de atoombewapening.

VERTROUWELIJK - 2 -

VERTROUWELIJK

De Werkgroep Anti-militaristische Studenten in Nederland (WAS) stelt zich ten doel om onder studenten de vragen van oorlog, machtspolitiek en geweld als probleem op te werpen, hen met principieel anti-militaristische inzichten te confronteren en hen de gelegenheid te geven hun inzichten daarin te verdiepen.

Optreden van het ANJV.

Onder de indruk van het succes van de Britse Vredesmars propageerden de ANJV-ers, na hun terugkeer in Nederland, de gedachte om ook hier te lande een soortgelijke demonstratie te organiseren.

Dit idee werd in de communistische jeugdorganisaties verder uitgewerkt en tijdens het weekend van 17 en 18 december 1960 ondernamen acht communistische jongeren uit Amsterdam (hoofdbestuurders van het ANJV, de OPSJ en de Studentenvereniging "Pericles") op de fiets een soort proeftocht van Volkel naar de hoofdstad. Zij stond onder leiding van Jaap DUPPEN. Door middel van borden met propagandistische leuzen en het verspreiden van pamfletten trachtten zij de bevolking attent te maken op het gevaar van de in Nederland opgeslagen "atoomkoppen". Het moet de deelnemers niet onwelkom zijn geweest, dat zij in Arnhem wegens het overtreden van een politie-verordening werden aangehouden en bekeurd. Na terugkeer in Amsterdam konden zij "spontaan" een initiatief-comité oprichten, dat tegen de "vrijheidsberoving" en de "BVD-methoden" protesteerde en de Nederlandse jeugd opriep deze demonstratie met Pinksteren 1961 massaal te herhalen.

Pinkster-protesttocht 1961.

Dit plan werd door het 8ste ANJV-congres (24 t/m 26 december jl. in Amsterdam) geestdriftig ondersteund. Het comité kreeg nu een naam: "Comité Protestfietstocht Volkel-Soesterberg-Amsterdam tegen opslag van atoomwapens - Pinksteren 1961", en belegde op 4 februari in Krasnapolsky te Amsterdam een propaganda-bijeenkomst. Hiervoor werden o.m. uitnodigingen verzonden aan niet-communistische jongeren en aan de Nederlandse Vredesraad met het verzoek in het comité zitting te nemen, dan wel voor de uitvoering van het plan geld te geven, c.q. daaraan adhae-

VERTROUWELIJK

sie te betuigen. Kennelijk wilde men de in deze kringen veelvuldig gebruikte werkwijze toepassen om te komen tot een "neutraal" comité.

Het comité is thans wel groter doch de poging om andersdenkenden erin te betrekken is mislukt. Van de 18 personen, waaruit het nu bestaat zijn er 11 lid van het ANJV. De overigen maken deel uit van de bovengenoemde mantelorganisaties voor jongeren, OPSJ en Pericles. Voor deze Pinkster-demonstratie berust de zakelijke leiding wederom bij J. DUPPEN. Mevrouw R. JANISSEN-v.d. BERGE, echtgenote van een ANJV-hoofdbestuurder, treedt als secretaresse op.

Waarschijnlijk zullen, naast de Nederlandse Vredesraad, ook de andere communistische hulporganisaties hun steun aan deze manifestatie verlenen. Zo is het niet uitgesloten dat de Nederlandse Vrouwen Beweging (NVB) haar jaarlijkse Stertocht - die eind mei of begin juni zou worden gehouden - zal doen samenvallen met de Pinksterfietstocht.

B. Communistische vredesactie t.a.v. de vakbeweging.

De door de communisten in Nederland gevoerde strijd voor de vrede vindt bij de bevolking nog steeds niet die weerklank, die de leidinggevende functionarissen van de CPN zo gaarne zouden wensen. De Nederlandse Vredesraad staat al te zeer bekend als een communistische hulporganisatie. Zij slaagt er dan ook, ondanks herhaalde pogingen, niet in, met andere - pacifistische - vredesgroeperingen in ons land tot samenwerking te komen.

In de tweede helft van het vorige jaar ontstond echter bij de CPN-leiding en de communistische vredesstrijders de hoop ook in Nederland te kunnen komen tot een krachtiger gevoerde vredesstrijd: de Britse vakvereniging, het Trade Union Congress (TUC), nam op haar congres van september jl. op het eiland Man een resolutie voor éénzijdige atoom-ontwapening aan. Deze resolutie werd op het kort daarna te Scarborough gehouden congres van de Engelse Labour-Party eveneens aanvaard.

De leidende CPN-functionarissen schreven de anti-atoomresolutie, der Britse vakbeweging in hoofdzaak toe aan het optreden van de communisten in deze organisatie. Zij meenden op dergelijke wijze ook in Ne-

VERTROUWELIJK

derland succes te kunnen boeken en besloten met behulp van de functionarissen van de Nederlandse Vredesraad en van het "Centrum voor Eenheid en Klassenstrijd in de Vakbeweging", voortzetting van de EVC-1958, een "brede" conferentie te beleggen, tesamen met personen uit andere Nederlandse vakorganisaties, vooral uit het NVV. Een uit 5 personen bestaande commissie - uitsluitend leden van de NVR - werd belast met de voorbereidingen.

Eind 1960 zond deze commissie uitnodigingen voor een op 15 januari te Hilversum te houden studiebijeenkomst aan de secretarissen van de Ondernemingsraden van enige honderden bedrijven in West-Nederland. Men heeft deze uitnodigingen juist aan de secretarissen gericht, daar betrokkenen bij de bedrijven, gelegen in de provincies boven de Moerdijk meestal leden van het NVV zijn. (Voor deze organisatie hebben de communisten de grootste belangstelling, daar hun streven er sinds lang op gericht is het NVV door massale infiltratie te radicaliseren. Deze campagne heeft tot nu toe niet veel succes). Als spreker op de bijeenkomst werd een oud-vakbondsbestuurder uit Engeland, de communist J. GARDNER, uitgenodigd.

De bijeenkomst zelf was geen succes. Afgezien van de geringe opkomst - slechts een twintigtal personen had aan de uitnodiging gehoor gegeven - was GARDNER door de slechte weersomstandigheden verhindert naar Nederland te komen. Men zag zich derhalve op het laatste ogenblik genoodzaakt een andere spreker te zoeken. De keuze viel op de communist G. VERRIPS, plaatsvervangend lid van het partijbestuur der CPN, die als verslaggever van "De Waarheid" het vakverenigingscongres in Engeland had bijgewoond. Deze gaf een uitvoerige uiteenzetting over de wijze waarop in Groot-Brittannië de demonstraties voor een atoomvrij Engeland tot stand zijn gekomen.

De organisatoren hebben zich voorgenomen deze actie in de toekomst te herhalen.

VERTROUWELIJK

II. NIET-COMMUNISTISCHE VREDESTOCHTEN

A. In Nederland.

Nieuwjaarsmars 1961.

Vermoedelijk ook in navolging van de "Aldermaston" marsen in Engeland doch geheel los van de eerder gemelde communistische activiteiten, vatte de OCV (Onafhankelijke Contactcommissie voor Vredeswerk) het plan op om op 1 januari jl. een demonstratieve vredesmars door Amsterdam te organiseren.

Behalve de bij de OCV aangesloten organisaties (Algemene Nederlandse Vredesactie, ANVA; Federatie van Vrije Socialisten, FVS; Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties, OVB; Derde Weg; Quakers; Werkgroep van Anti-militaristische Studenten, WAS; Internationale Vrouwenorganisatie voor Vrede en Vrijheid, IVOVV; de vrijdenkersvereniging "De Vrije Gedachte") werkten aan de uitvoering mede: Kerk en Vrede; Socialistische Jeugd van Nederland, SJ; Stichting Anti-Atoombom-Actie, AAA; en de Pacifistisch Socialistische Partij, PSP. Het voorbereidend comité bestond geheel uit leden van laatstgenoemde partij.

Aan de mars namen \pm 800 personen deel en ongeveer 900 belangstellenden luisterden na afloop in Krasnapolsky naar de toespraken van de PSP-ers prof. J. de GRAAF en ds. N. van der VEEN en van Tine UYLENBURG-van TIJN (SJ).

Ook enige vooraanstaande SWP (Socialistische Werkers Partij)-figuren liepen mee met de mars.

Van CPN-zijde is zij doodgezwegen, maar de Tass-correspondent hier te lande berichtte er over en in de Sowjetpers werd zij gekenschetst als uitgaande van de PSP.

Paasmars 1961.

Het succes van de 1 januari-demonstratie leidde tot de oprichting van een "comité 1961 voor de Vrede" bestaande uit aanhangers van Kerk en Vrede, ANVA, Derde Weg, WAS, SJ, IVOVV, Quakers, Politeia, PSP

VERTROUWELIJK - 6 -

VERTROUWELIJK

en aanvankelijk ook AAA.

Dit comité besloot tot een mars op Tweede Paasdag (3 april) om te protesteren tegen het opslaan van kernwapens in Nederland en tegen de atoombewapening in Oost en West. De mars zal aanvangen in Amersfoort om via Soest en Utrecht in Amsterdam te eindigen waar, op een slotbijeenkomst in Krasnapolsky, 2000 deelnemers worden verwacht. De route zal niet geheel te voet worden afgelegd: de betogers zullen van particuliere en openbare vervoermiddelen gebruik maken om van de ene plaats naar de andere te komen.

Er heeft zich een comité van aanbeveling (zie bijlage) voor deze Paasmars gevormd, bestaande uit aanhangers van vredesorganisaties en verenigingen op humanistisch, socialistisch en kerkelijk gebied.

De SWP heeft haar medewerking aan het comité 1961 voor de Vrede toegezegd en wekt haar leden op, aan de Paasmars deel te nemen. Over toetreding van de Nederlandse Vredesraad bestaat in het comité geen overeenstemming. Vooral Kerk en Vrede, AAA, SJ en Quakers verzetten zich hiertegen en de AAA trok zich zelfs terug uit het comité 1961, toen zich tendenzen aftekenden om links georiënteerde, politieke groeperingen tot het comité toe te laten. De AAA-leiding was nl. van mening dat het karakter van het comité dan zou veranderen en dat dan niet meer van zuiver "vredeswerk" kon worden gesproken. Niettemin blijft de AAA er bij haar leden op aandringen aan de Paasmars deel te nemen.

Van PSP-zijde zijn velen geporteerd vóór samenwerking met de NVR op het gebied van vredesdemonstraties. Over dit onderwerp zijn door bestuurders van de PSP en de NVR reeds enige malen besprekingen gevoerd.

Bekend werd, dat een delegatie van de Dienstweigeraarsbeweging uit Bremen het plan had aan de mars mee te doen.

B. Internationaal

Op het gebied van Vredesmarsen vallen voor 1961 nog enige internationale manifestaties te vermelden, waarvan de deelnemers mogelijk zullen trachten ook over Nederlands gebied te trekken.

Daar is in de eerste plaats de zgn. "Intercontinentale mars" op initiatief van het Amerikaans Comité voor Geweldloze Actie (Committee

VERTROUWELIJK

for Non-Violent Action). Men wil van San Francisco naar Moskou trekken en is al uit eerstgenoemde stad vertrokken. In juni wil men van New York naar Londen vliegen om dan na een tocht door 7 Europese landen in de herfst in Moskou aan te komen.

Nog niet bekend is of de vertegenwoordiger van de ANVA, die voor een oriënterende conferentie werd uitgenodigd, hieraan gevolg heeft gegeven en of Nederlandse vredesorganisaties in het op te richten internationale comité zullen zitting nemen.

Een andere internationale manifestatie gaat uit van het Stockholmse kantoor van de "Citizens of the World Movement" dat een "Europa-mars voor ontwapening" voorbereidt, aanvangende op 3 april a.s. en lopende over Londen, Brussel, Bonn, Berlijn, Warschau, Moskou, Helsinki, Stockholm, Oslo, Kopenhagen, Hamburg, Amsterdam (aankomst Oldenzaal 1-9-1961, vertrek Breda 15-9-1961) om begin september 1961 wederom in Londen te eindigen. Van poging tot contact met Nederlandse vredesorganisaties is tot op heden niet vernomen.

Bij geen van beide hier genoemde internationale manifestaties is van communistische invloed gebleken.

24 maart 1961